

Се любов моя плаче так гірко...

Іван Франко

і його музи

Ведучий 10: Син коваля став учителем цілої нації й одним із найдосконаліших розумів світу. За 40 років праці написав стільки і такого, що й до нині над його спадщиною працюють цілі колективи. Створив найкоштовніші перли інтимної лірики, не зазнавши щастя в коханні.

Читець: Вірш “Чого являєшся мені у сні...”

Ведучий 11: Це теж писав Франко. Якою ж була муза Франка?

Юнак Франко: “Значний вплив на моє життя, а, значить також на мою літературу мали зносини мої з жіноцтвом. Ще в гімназії я влюбився був у дочку одного руського попа, Ольгу Рошкевич...”

Ведучий 10: Це була найбільша і взаємна любов у Івановому житті.

Ведучий 11: Ольга Рошкевич, дівчина досить освічена, знала німецьку і французьку мови. Перший раз Франко побачив Ольгу, коли їй було 20 років, у 1874 р., і закохався в неї. Франко радив Ользі та її сестрі Михайлині братися до літературної діяльності.

Друкуючи свої етнографічні записи, вона підписувалась псевдонімом “Наdejда”. Їй присвятив Франко першу свою книжку “Баляди і розкази”, видану 1876 року.

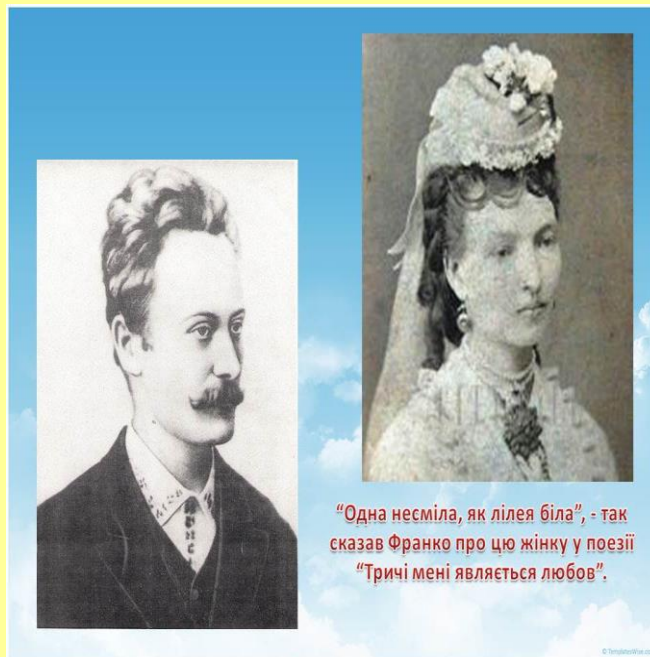
Юнак Франко: Скінчивши 7-й клас гімназії, я перший раз пустився під час вакації в дальну мандрівку. Перший раз не поїхав додому пасти худобу та допомагати при зборі сіна і збіжжя. Я поїхав

залізницею до Стрия, зайшов до Лолина. Ця маленька мандрівка дала мені пізнати трохи більше світу і людей, ніж я знав досі...

Ведучий 10: То був 1874 рік. Від цього часу Франко залишить своє серце в Лолині... Сюди, в Лолин, незабаром полинуть його листи Ользі.

Ведучий 11: Він ділиться з нею кожною новиною, кожним своїм успіхом і розчаруванням, кожним літературним задумом.

Ведучий 10: Вони мріяли одружитися. Для себе готували подарунок: збірку весільних пісень з Лолина, які збирала Ольга, але їй судилося вийти тоді, коли Іван та Ольга були не разом.

Ведучий 11: Перешкодою до щастя став арешт Франка та його захоплення соціалізмом. Священик Рошкевич, батько нареченої, Іванові цього простити не міг, хоч дуже поважав його, пророчив хлопцеві велике майбутнє.

Ведучий 10: Ні, Франко здався не відразу. Що з того, що вигнав батько Ольги, що проти їхнього зв'язку весь світ? Ольга ж кохає його!

Ведучий 11: Ольга мала характер сильний, котрий ломиться, а не гнеться, говорив Франко. « Або Франко, або монастир».

Ведучий 10: Ольга, начитавшись роману Чернишевського « Що робити?», надумала фіктивно одружитися, щоб вийти з-під опіки батька. Але церковний шлюб з Володимиром Озаркевичем, священником, ніжним, делікатним братом майбутньої української письменниці Наталі Кобринської, був довічним.

Ведучий 11: Франко не розумів, що Ольга через шлюб хоче зробити те, що свого часу зробила Софія Ковалевська: « Я надіюсь, що ти добре обдумала свій крок і не зробиш собі ніяких ілюзій щодо формального брака...», - писав він.

Ведучий 10: Іван знав, що так станеться. Знав... але не витримав. Лист Ольги про те, що вона виходить заміж, звалив його з ніг. У нього – крововилив.

Читець:

І ти прощай! Твого ім'я
Не вимовлю ніколи я,
В лице твоє не гляну!
Бодай не знала ти повік,
Куди се я від тебе втік,
Чим гою серця рану

Мене забудь швиденько ти,
Своїх діток люби, пести,
Будь вірна своєму мужу!
І не читай моїх пісень,
І не воруй ні вніч, ні вдень
Сю тінь мою недужу.

А як десь хтось мене згада,
Най тінь найменша не сіда
На вид твій, квітко зв'яла!
І не блідній, і не дужи,
А спокійнісінько скажи:
«Ні, я його не знала!»

Ведучий 11: Письменник-біограф Роман Горак писав: «Франко безпосередньо присвятив Ользі небагато творів. Але біль за нею, за втраченим коханням створив всю його лірику, вдарив чарівними струнами у «Зівялому листі». «Я скажу Вам по совісті, що я любив її, як тільки я спосібний любити», - признавався Павликові. Любив не десять років, як переконував. Ідеал ніколи не перестає бути ідеалом, навіть якщо його втрачають. Він шукав Ольгу в інших жінках. Для нього вона буде Анною в «Украденому щасті», буде еталоном, до якого рівнятиме всіх інших жінок.

Ведучий 10: Із листування І. Франка з О. Рошкевич

Най Бог, крім Твоєї любові, не шле мені щастя, но всяке
щастє,всяку радість най пішле Тобі!

1876р.

Ти знаєш, що відколи тебе побачив, аж до тепер – любов до Тебе була моєю провідною зіздуою, що вона стала для мене чимось так природним, так коначним і сильним, як друга натура. Може бути, що для того я так мало, так нескладно говорю о своїй любові!...Я остану Тобі вірний, як доси, а нікотра жєнщина не зможе витиснути Тебе з мойого серця!

1878 р.

Я гордий твоєю любов'ю, - о, безмірно гордий, такий гордий, що навіть перед Тобою не клякну, ні перед ким, абись знала.

1878 р.

Ведучий 11: Лист Ольги до Франка – 1878 р., червень

«...я приймаю поміч від другого приятеля й йду заміж за Озаркевича. Івасю, мені здається, що сли Ти мене любиш, то повинен єсь бути рад з того. Предці ж я буду вільна, свобідна, мені буде добре з ним. Правда? Ти забаг волі, і сидів єсь за то 8 місяців. Ну а п. Озаркевич предці ж не тюрма, я краще окуп'ю свою свободу.

Я уступаюсь відси, бо ту мені не житє, а смерть. Той чоловік хоче м'я взяти звідси, - я го буду любити за то, я му вдячна за то. Тебе люб'ю – Ти ми показав дорогу, куда йти, а він отвирає ми ворота, що стоять заперті передо мноу.

А може не чесно я чиню, що йду за нього! Поміркуй собі так: чи також чесно поступив, що стратив кар'єру, через що нас розлучили, через що ми терпіли так тяжко два роки, і що вкінці довело мене до цього, що змінивши тобі, йду заміж...

Ведучий 10: У відповідь на Ольжин лист Франко написав слова, котрі вже сiali класичними, хрестоматійними, їх наводить кожний біограф, коментуючи Франкову першу любов.

Юнак Франко: Наші шанси не рівні. Ти щаслива вже тим, що можеш вибирати межі мужчинами чесними і розумними... Але мені нема вибору аніякого: втративши Тебе, я втратив надію на любов чесної і розумної жінки, а притім такої, котра б могла зв'язати свою долю з моєю.

Ведучий 11: Ольга отримує ще один лист від Франка.

Ольга: (читає листа). Люблю Тебе, тільки не так, як давніше, а сто раз глибше, щиріше, сердечніше, відколи знаю, що й Ти скомпрометована, як я, що й Ти терпиш... Я тепер себе і все кладу в Твою руку, - роби, як знаєш, як думаєш. Рішайся і будь

переконана, що я все буду Тебе любити і вічно буду тобі вірний...

Ведучий 10: Чи не тоді з'явилися 4-та і 5-та пісні “Картки любові”, хоч датовані вони 1880 роком.

Юний Франко: І ти лукавила зо мною!
 Ах, ангельські слова твої
 Були лиш облиском брехні!
 І ти лукавила зо мною!

Ольга: Я не лукавила з тобою
 Кленуся правдою святою!
 Я чесно думала й робила,
 Та доля нас лиха слідила.
 Що щирая любов ділала,
 Вона на лихо повертала;
 Що чиста щирість говорила,
 Вона в брехню перетворила,
 Аж поки нас не розлусила.

Ведучий 11: Для Франка протягом усього життя було священним ім'ям Ольги, а колишня нареченна до самої смерті зберігала Іванові листи, сестрі ж Михайлині заповіла покласти їй у труну ті листи, з якими не хотіла розлучатися й після смерті.

Ольга: Опале листя тихо шелестить...
 У вирій наше щастя відлетіло
 Тебе ніхто не зможе так любить,
 Моє кохання, ніжне, наболіле
 Моя любов, як сонце в ясний день,
 Обігрівала душу, полонила.
 Тобі ж замало ніжності й пісень...
 Ми розійшлись. Та стрінемось колись.
 Душа моя твою за милою чує.
 І зрозумієш, як ти помиливсь,
 І Бог молитву тиху цю почує

Ведучий 10: Франко, як Петрарка й Данте, своїм життям і творчістю ствердив, що генії і любов народжуються нечасто, щоб доповнювати одне одного.

Ведучий 11: Франко навіть сам собі не зміг дати відповідь на питання, чи любов є добром, чи злом. Він просто любив. Зустрілась поетові інша жінка – “гордая княгиня” – Юзефа Дзвонковська. Вона не

відповіла взаємністю... Він страждав. Лиш потім довідався про справжню причину, чому так зробила. Юзефа була хвора туберкульозом. Скоріше чи пізніше хвороба мала привести її в могилу. Після 1885 р. Сліди Юзефи загубились. Фатальним було кохання і до Целіни Зигмунтовської, яке опалило серце поета в сорокарічному віці і не принесло нічого, крім страждання і мук.

Ведучий 10: Целина Зигмунтовська була звичайна приземлена жінка, яка мала свої плани і свої розрахунки. Чи винна була в тому, що її обрав за об'єкт свого “невиплаканого серця” Франко? Ні.

Ведучий 11: Ольга Рошкевич, Юзефа Дзвонковська, Целіна Зигмунтовська принесли поетовому серцю щастя і горе, радість і муку. Бо той, хто раз у житті пізнав силу кохання, знає, як міцно переплетені почуття.

Ведучий 10: Жінці, яка була поруч, судилася доля “забутої тіні”.

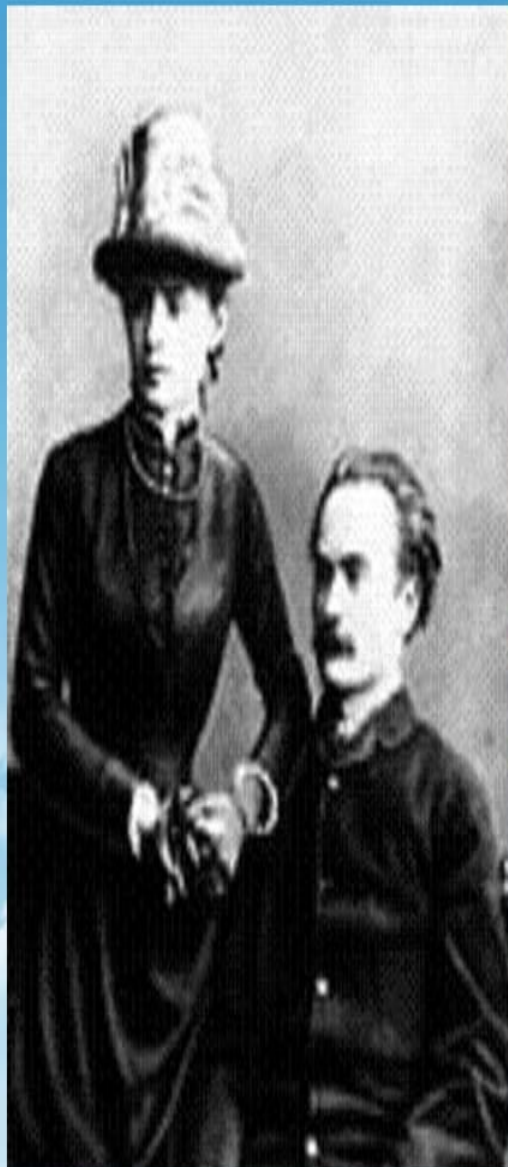
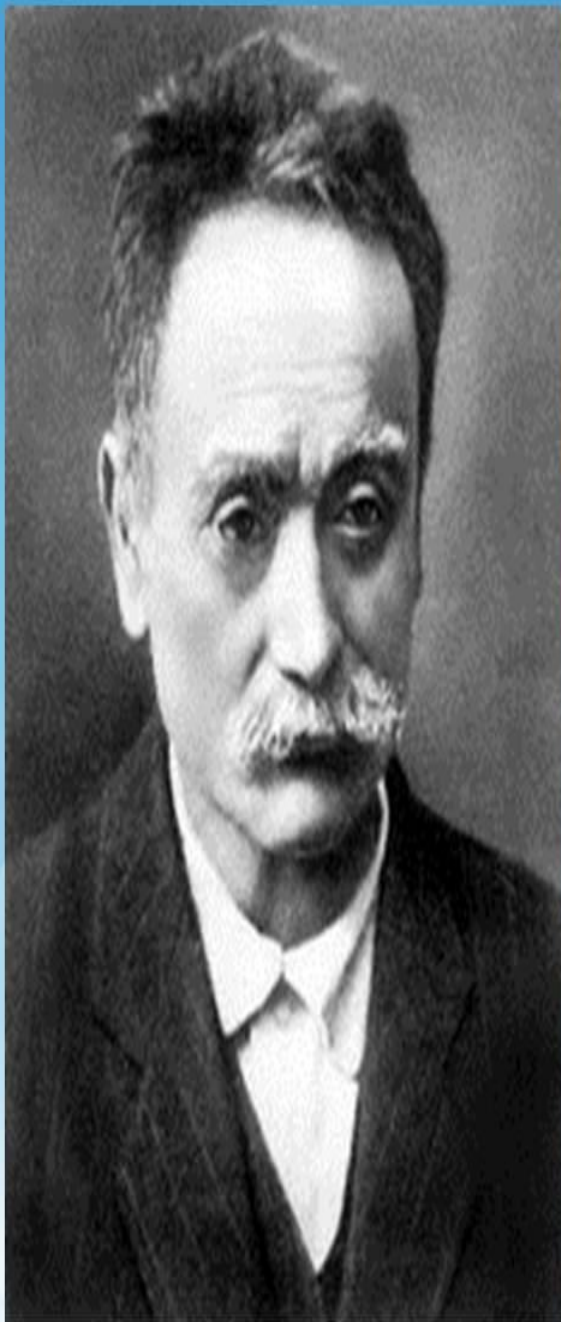
Ведучий 11: Ольга Франко-Хоружинська

Ведучий 10: Її серце б'ється для Франка, для його дітей. Їй одній випало стати супутницею великого Каменяря. Їй одній. Не пішла з ним ні Ольга Рошкевич – романтична й полохлива красуня, ні холодна Юзефа Дзвонковська, ані фальшива Целіна Зигмунтовська – всі збоялися тої заманливої й невпевненої, кам'янистої й тернистої дороги, якою справився іти Франко. Лише вона одна не побоялася, хоч знала добре, що бере на свої плечі тягар Франкового чину, непокори, вдачі й слави.

Ведучий 11: Чим віддячила їй доля за таку жертвність? Для Франка вона порвала зі своїм середовищем і увійшла в нове, на його книги і видання віддала свій посаг, виховала дітей, заради нього бідувала. Ніхто не помітив її сліз радості коли відбулася тріумфальна габілітація Франка, ніхто не бачив відтак її сліз розпуки, коли чоловіка не допустили до університетської кафедри. Ніхто не жалів, що скромно вдягнена, що сама обшиває дітей і чоловіка, ніхто ніколи не захопився її обличчям – кожен дошукувався іншого, котре прозирало крізь рядки поезій “Зів'ялого листя”

Ведучий 10: Тепер Іван Якович, ця змучена людина, зі всіх мандрівок вертався завжди до неї, бо знаходив поруч затишок і зелену твердь. У цьому її щастя.

Франко: поезія «Моїй дружині».

Жінка, яка була поруч